

Dilemmasamling – eksempler på løsninger på konkrete problemstillinger

Retningslinjene skal sikre at det oppstår uheldige bindinger -hvem som arrangerer og hvem som betaler skal fremkomme i invitasjonen. Dette dokumentet inneholder eksempler på SSHF policy og praksis på ulike typer kontakt med legemiddelfirma og andre leverandører.

Husk alltid formålet med samarbeidsavtalene:

- At faglighet og etikk styrer alt samarbeid mellom helsepersonell og leverandørene
- At tillit og troverdighet bygges gjennom etisk samhandling, åpenhet og nøkternhet
- At pasientene og samfunnet skal kunne stole på helsepersonellens uavhengighet, integritet og medisinske vurderinger

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
1. Kontakt mellom Sørlandet sykehus og leverandører		
1.1. Besøk uten forhåndsavtale Det kommer en legemiddelkonsulent eller utstyrs-/tjenesteleverandør til SSHF og vil informere uten å ha gjort avtale på forhånd.	Vedkommende skal avvises. Han/hun må gjøre en ny avtale med den i SSHF som har fullmakt til å avtale dette.	3.1 Krav om forhånds godkjente avtaler med SSHF. Møter mellom firmarepresentanter og SSHF sine ansatte skal være avtalt på forhånd av personer med fullmakt. Unmeldte besøk skal ikke finne sted.
1.2. Invitasjon fra leverandør En leverandør ønsker å sende en invitasjon til SSHF og sender invitasjonen til de kontaktene han alt har på SSHF.	Alle helseforetak skal ha en oppdatert liste på sine nettsider over hvem som kan kontaktes i helseforetaket. SSHF skal sørge for smidige og raske rutiner slik at invitasjoner blir reelt en rimelig tid.	

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
2. Honorering og gaver		
2.1. Oppmerksomhet til jul En leverandør kommer til avdelingens pauserom med en fruktkurv eller en eske konfekt med et ønske om god jul.	Dette kan være akseptabelt avhengig av at gaven kan regnes for å være av ubetydelig verdi. Det må også alltid vurderes om gaven anses egnet til å påvirke på en utilbørlig måte.	3.2 Honorering og gaver Ansatte og tillitsvalgte i SSHF må verken på egne eller andres vegne motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse som kan påvirke eller være egnet til å påvirke handlinger, saksforberedelse eller vedtak på en utilbørlig måte. Dette gjelder likevel ikke gaver av ubetydelig verdi, så som reklamemateriell eller blomster og lignende, så fremt det ikke rammes av foregående setning. Ved vurderingen legges til grunn <i>Forskrift om helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste og annen ytelse av § 3.1</i> Gaver omfatter ikke bare materielle gjenstander, men også andre fordeler; for eksempel i form av personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester.
2.2. Dekke løpende velferdstiltak Et legemiddelfirma tilbyr å dekke løpende utgifter til avdelingens vanddispenser eller ukentlige fruktkurv.	Dette er ikke akseptabelt. Leverandører skal ikke dekke SSHF sine driftsutgifter.	
2.3. Billetter til arrangementer En leverandør tilbyr en opplevelsespakke i forbindelse med et stort sportsarrangement, både billetter og middag er inkludert. Det er også en faglig bit.	Medarbeidere i SSHF må gjerne delta i faglige arrangementer arrangert av leverandører, men da må det faglige innholdet være vurdert som interessant og ønskelig fordi deltagelse vil gi god eller nødvendig faglig oppdatering. Det er ikke akseptabelt at ansatte deltar på sosiale eller sportslige arrangementer i regi av leverandører. Heller ikke om denne type aktiviteter legges til faglige møter. Dette kan regnes som en ytelse som er egnet til å påvirke på en utilbørlig måte og er ikke akseptabelt.	
2.4. Fordrag. En ansatt ved SSHF holder et foredrag i regi av en leverandør	Dette er akseptabelt hvis oppdraget er godkjent av SSHF på forhånd. Eventuelt honorar skal også godkjennes, og det må stå i rimelig forhold til oppdragets omfang. NB: ikke dobbel honorering (fritiden brukes til forberedelser)	

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
	Det er viktig å merke seg at tette bånd med leverandør kan skape habilitetsproblematikk i forbindelse med avrop på rammeavtaler og senere anskaffelsessaker, dette bør derfor være med i vurderingen av slike oppdrag.	
2.5. Advisory board En ansatt i SSHF får et spørsmål fra et internasjonalt firma om å sitte i en rådgivningsgruppe (advisory board) for et nytt medikament/produkt. I den forbindelse får han også tilbud om å delta på et internasjonalt møte innenfor dette terapiområdet hvor det internasjonale firmaet skal samle leger fra en rekke land til et eget møte.	Helsepersonellet har selv ansvaret for å sørge for at slik arbeidsoppdrag er avklart med arbeidsgiver og vurdert mot biervvervsreglementet. SSHF skal ta avgjørelsen om deltakelse i rådgivningsgruppen. Oppdraget med å sitte i et advisory board er noe som må reguleres i egen avtale mellom medarbeideren, SSHF og firmaet. I avtalen skal det også fremgå hvilke aktiviteter den ansatte skal delta på. Det er viktig at ytelse og godtgjørelse står i forhold til hverandre.	
2.6. Presentasjon av studier Du deltar som utprøver i en internasjonal studie. Resultatene av studien skal presenteres for alle utøverne i Paris. Du får invitasjon til å delta på dette møtet.	Se svar over. Det skal ligge i avtalen mellom den ansatte, foretaket og firmaet hvordan eventuelle reiser og opphold finansieres.	
2.7. Stipend med støtte fra leverandør Det blir utlyst et stipend som ansatte i HSØ kan søke på. En leverandør er med og støtter med ressurser, men en faggruppe deler ut. Leverandør deltar ikke selv i juryen og stipendet har ikke navn som forbindes med.	Dette er akseptabelt. Hovedregel er at stipender og donasjoner (til foretaket) kan mottas hvis foretaket mener det ikke gir uheldige bindinger jf. <i>Forskrift om helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste og annen ytelse av § 3.1</i> og gjeldende korrupsjonslovgivning. Foretaket må altså vurdere ulike stipender og donasjoner ut fra om det kan skape strid med lovverket.	

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
3. Kurs, kongresser og faglige møter		
3.1. Dekning av kurs/konferanse En leverandør sender invitasjon til kurs/konferanse hvor de vil dekke alle kostnader.	Ikke akseptabelt. Invitasjonen bør sendes i retur med merknad om at invitasjoner til SSHF må inneholde mulighet for selv å dekke reise- og opphold hvis de skal bli vurdert.	3.5 Kurs, kongresser, faglige møter og lignende Invitasjoner til ansatte vedrørende kurs, kongresser, faglige møter og lignende skal gå til helseforetaket, ikke til enkeltpersoner. SSHF skal ha en oppdatert liste på nett over hvem leverandører kan kontakte.
3.2. Støtte til faglig SSHF-arrangement SSHF arrangerer et faglig arrangement. I planleggingen inviterer de en leverandør til å stå på stand utenfor kurslokalene for å promotere sine produkter. Leverandør bes betale 7500 kroner. Pengene går til å dekke middagen for de ansatte	Leverandør må gjerne inviteres med på faglige arrangementer i regi av SSHF, men da med en faglig begrunnelse, ikke økonomisk. Det er viktig når man inviterer leverandører at man vurderer likebehandling slik at alle leverandører av samme produkter/tjenester får samme mulighet til å presentere seg. Dette betyr likevel ikke at man må invitere leverandører på samme tid, men at man over en gitt periode inviterer aktuelle leverandører.	Ansatte i helseforetakene kan delta på slike aktiviteter under forutsetning av at dette er godkjent av foretaket. Ansvar for klarering tilligger den ansatte ved foretaket. Reise, overnatting og ev. kursavgift skal betales av helseforetaket. Reiseutgifter i faglig sammenheng skal dekkes av det enkelte foretak.
3.3. Felles arrangement SSHF og en leverandør ønsker i felleskap å arrangere en faglig samling.	Dette er ikke egentlig regulert i avtalen, men avtalen sier at faglige møter i egen regi av foretaket skal arrangeres uten økonomisk eller praktisk medvirkning fra leverandør. I de tilfeller det er et samarbeidsprosjekt, må det derfor være skriftlige avtaler, reell likeverdighet (fag og økonomi) og full åpenhet. En vurdering av samarbeidet må også inneholde en vurdering av likebehandling av alle leverandører av samme produkter/tjenester.	Kurs, kongresser, faglige møter og liknende i egen regi av foretaket skal arrangeres uten økonomisk eller praktisk medvirkning fra utstysleverandører. Eventuell deltakelse på annen måte fra utstysleverandører fordrer forutgående invitasjon fra foretaket.

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
3.4. Faglig møte på kvelden Det kommer en invitasjon fra en leverandør til SSHF hvor helsepersonell inviteres til et faglig møte på kveldstid.	Utgangspunktet er at arbeidstaker disponerer egen fritid. Arbeidsgiver har således ikke noe med hva arbeidstaker bruker fritiden sin til, med mindre det foreligger en saklig grunn. En slik saklig grunn kan være at deltakelse på arrangementer utenfor arbeidstiden kan være i strid med arbeidstakers lojalitetsplikt og habilitet. Deltakelse på kurs i fritiden som skaper uheldige bindinger (habilitet) eller innebærer en utilbørlig påvirkning (lojalitet) av medarbeideren er ikke tillatt. Dersom medarbeideren er i tvil bør derfor SSHF også for arrangementer på medarbeiderens fritid informeres, og sammen med medarbeideren vurdere om deltakelse på arrangementet er tilrådelig. Det vil ikke være tillatt med leverandørfinansiering av reise- og oppholdsutgifter, selv om det er i den ansattes fritid. Medarbeidere kan ta imot et enkelt måltid på slike arrangementer.	
3.5. Forhold under permisjon En ansatt som er i lønnet/ulønnet permisjon fra sykehuset mottar en invitasjon fra en leverandør	Ved permisjoner vil det samme gjelde som svaret over. Det er spørsmål rundt habilitet og lojalitet som må vurderes.	

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
3.6. Bierverv En ansatt som innehar bierverv mottar invitasjon fra en leverandør.	Utgangspunktet er at medarbeideren fritt disponerer egen fritid, unntak gjelder der det strider mot lojalitet, habilitet og forsvarlig tjenesteutøvelse. Bierverv må utøves i tråd med disse hensynene jf Helse Sør-Øst sin veileder for håndtering av bierverv. http://www.helse-sorost.no/fagfolk/temasider/etikk/Sider/bistillinger-og-bierverv.aspx	
3.7. Arrangement sponset av leverandør Ansatte i SSHF mottar invitasjon til en konferanse/ seminar hvor det er oppført at en utstyrsleverandør er sponsor. Det er regulær konferanseavgift for å delta.	Dette er vanlig praksis og vanligvis ikke noe problem/hinder for å delta på konferansen/seminaret, og en vanlig vurdering av faglig innhold og ressursbruk kan avgjøre om man bør dra. Derimot bør man være obs på om konferanseavgiften er så subsidiert av denne sponsoren at det kan være mistanke om at det kan skapes uheldige bindinger på grunn av det.	
3.8. Utleie til faglig seminar En leverandør vil arrangere et faglig arrangement i lokalene til SSHF.	Dette er ikke regulert i avtalen, men siden SSHF har en policy på at vi ikke leier ut lokaler til eksterne parter, så er dette er ikke aktuelt.	
3.9. Demonstrasjon og servering En leverandør ønsker å demonstrere f.eks. sine rullestoler, utstyr for ansatte på en avdeling og ønsker i den forbindelse å servere et enkelt måltid	Leverandør kan inviteres for å presentere produkter. Det er viktig at man vurderer likebehandling slik at alle leverandører av samme produkter/tjenester får lik mulighet til å presentere seg. Dette betyr likevel ikke at man må invitere leverandører på samme tid, men at man over en gitt periode inviterer aktuelle leverandører. SSHF aksepterer at leverandør medbringer et enkelt måltid (f.eks. rundstykker, pizza) som en liten gest og ingen utilbørlig ytelse.	

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
3.10. Arrangement hos SSHF En leverandør arrangerer et faglig seminar i lokalene til SSHF med SSHF egne ansatte som møteledere. I invitasjonen ser det ut som arrangementet er i regi av foretaket eller i beste fall et samarbeid, men i kontrakten står presisert at leverandør er arrangør og leier lokaler og foredragsholdere av foretaket.	Dette er ikke akseptabelt. Formålet med samarbeidsavtalene er å skape tillit og åpenhet og her skapes det tvil om hvem som arrangerer. Faglige samlinger i regi av SSHF skal arrangeres uten økonomisk eller praktisk medvirkning fra leverandører jf. avtalen. SSHF og leverandør må gjerne samarbeid om arrangementer, men det må være åpenhet rundt dette, likeverdighet og tydelige avtaler. Habilitet og likebehandling må være med i vurderingene til foretaket før avtale inngås. Avtalen må være skriftlig.	
3.11. Fagseminar hos leverandør Leverandør inviterer til fagseminar i sine egne lokaler for å presentere nye produkter som HSØ ikke har på avtale. HSØ har lignende produkter i en rammeavtale med annen leverandør. Leger fra HSØ er med som foredragsholdere.	Helsepersonell i HSØ må gjerne dra på seminarer/møter arrangert av leverandør hvis dette vurderes som faglig og ressursmessig av foretaket. Alle ansatte i Helse Sør-Øst skal være lojale til innkjøpsavtaler og skal kun gjøre avrop på de rammeavtaler som er inngått, derimot må de gjerne gjøre seg kjent med nye produkter på markedet for å kunne ha kunnskap til hva som finnes og gjøre bruk av denne kunnskapen ved neste anbud innen samme område. Ansatte i HSØ kan være foredragsholdere på leverandørkurs, hvis oppdraget er godkjent av foretaket. Eventuelt honorar skal godkjennes og habilitet ved senere anskaffelser må vurderes.	

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
3.12. Hospitering i SSHF En ansatt hos en leverandør (utstyr/tjenester eller legemidler) ber om å få hospitere på en poliklinikk for å få erfaring med sykehuslivet.	Dette er ikke regulert i avtalene og foretaket må avgjøre. Det er viktig å ta med likebehandling av leverandører og habilitet i kommende anskaffelser i vurderingen. Videre plikter foretaket å påse at hospiteringen skjer i tråd med gjeldende regelverk, herunder regler som skal sikre forsvarlig behandling og ivaretar hensynet til pasientenes integritet og personvern.	Enkelte utstyrsleverandører har egne punkter om hospitering som er avtalt i forbindelse med anskaffelsen av utstyret.
3.13. Oppdatering vedr. utstyr En leverandør ønsker å invitere til en faglig samling for oppdatering om utstyr som er på avtale med SSHF.	Alle helseforetak skal ha en oppdatert liste på sine nettsider over hvem som kan kontaktes i helseforetaket. Hvis et foretak ikke har dette på plass, må leverandør kunne kontakte sin etablerte kontakt eller den man antar er riktig person. Det er den enkelte ansatte i helseforetaket sitt ansvar å sørge for at nødvendig godkjenning innhentes og at et svar kan gis.	
3.14. Kontaktpersoner i SSHF En leverandør ønsker å invitere til en faglig samling for oppdatering om utstyr som er på avtale med helseforetaket. Invitasjon er sendt men svar kommer ikke til tross for mange henvendelser via riktig person jf. foretakets kontaktliste.	Helseforetaket skal ha en oppdatert liste på sine nettsider over hvem som kan kontaktes. Den som kontaktes bør behandle invitasjonen på en rask og smidig måte. Dersom svar ikke foreligger innen rimelig tid må leverandør kunne kontakte sin etablerte kontakt eller den man antar er riktig person. Det er den enkelte ansatte i helseforetaket sitt ansvar å sørge for at nødvendig godkjenning innhentes og at et svar kan gis.	

Dilemma	Anbefalt løsning	Avtaletekst og forklaring
3.15. Avtale om opplæring i utstyr En ansatt i helseforetaket avslår å gjøre avtale med leverandør om opplæring på utstyr leverandøren har solgt til helseforetaket.	Service og opplæring skal avtales i kjøpskontrakt av medisinsk utstyr. Det er viktig at alle ansatte mottar nødvendig opplæring i bruk av utstyr. Her skal man også merke seg "Lov om medisinsk utstyr" hvor det i §2. lovens formål står: «Formålet med loven er å forhindre skadevirkninger, uhell og ulykker, samt sikre at medisinsk utstyr utprøves og anvendes på en faglig og etisk forsvarlig måte.» Det er viktig med et godt samarbeid med leverandør. En leverandør som ikke får tillatelse til å gi nødvendig opplæring av medisinsk utstyr vil kunne frasi seg ansvaret for utstyret og for foretaket kan det bety stor risiko for pasientsikkerheten.	3.1.2 (kun LFH-avtalen) Leverandørkontakt i sammenheng med service og opplæring i bruk av produkter som allerede anvendes i foretaket. Med service informasjon og opplæring i bruk anses informasjon og rådgivning om daglig drift/håndtering og service av medisinsk utstyr og materiell som anvendes i helseforetaket. Serviceinformasjon og opplæring i bruk skal forekomme i den utstrekning helseforetaket påkaller dette i henhold til kontrakt, eller dette følger av lover eller annet regelverk vedrørende medisinsk utstyr.

Kryssreferanser

[1.6.6.6-15](#)

Eksterne referanser

[Samarbeid med legemiddelfirma og leverandører SSHF](#)